

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

Наталія ГЛУХ

викладач

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

**ЗАСТОСУВАННЯ АНАЛІТИЧНИХ ПРОЦЕДУР ПРИ ПРОВЕДЕННІ
АУДИТОРСЬКОЇ ПЕРЕВІРКИ**

Основним завданням аудитора під час проведення перевірки суб'єкта господарювання є одержання обґрунтованих і достовірних доказів, які стануть основою для формування його професійного судження та складання аудиторського звіту. Одним із методів збору таких доказів є використання аналітичних процедур. Аудитору необхідно скласти план процедури перевірки, щоб отримати достатню кількість необхідної інформації. У дослідженнях як іноземних, так і українських науковців неодноразово підкреслюється важливість застосування аналітичних процедур у процесі аудиту. Однак наявні теоретичні підходи поки що не дають вичерпного розуміння їх використання на кожному етапі аудиту.

Загалом, аналітичні процедури – це аудиторські дії, які регламентуються міжнародними стандартами незалежного аудиту. Відповідно до вимог Міжнародного стандарту аудиту 520 «Аналітичні процедури», при виконанні цих аудиторських дій проводиться оцінка фінансової інформації шляхом вивчення правдоподібних взаємозв'язків між фінансовими та нефінансовими даними. Аналітичні процедури включають також вивчення ідентифікованих відхилень і взаємозв'язків, які суперечать іншій відповідній інформації або значно відхиляються від прогнозних сум [1].

Основними джерелами одержання інформації для проведення аналітичних процедур можуть бути запити управлінському персоналу; опитування керівництва й працівників підприємства, запити третім особам, а також засоби масової інформації. Проте аудитору слід оцінити надійність таких джерел отримання інформації.

Аналітичні процедури можуть використовуватись протягом всього процесу аудиторської перевірки та проводяться для трьох основних цілей, зображені на рис. 1.

Кваліфіковані аудитори застосовують аналітичні процедури на кожному етапі проведення аудиту. Наприклад, на стадії планування вони можуть служити інструментом для визначення характеру, термінів та обсягу необхідних аудиторських процедур. Однією з цілей МСА 520 є те, що під час використання суттєвих аналітичних процедур одержуються достовірні аудиторські докази. Основною метою аналітичних процедур по суті є одержання певного рівня впевненості в поєднанні із іншими аудиторськими тестуваннями. Наприклад використання тестів контролю і предметних перевірок деталей щодо тверджень фінансової звітності для однієї або декількох сфер аудиту.

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

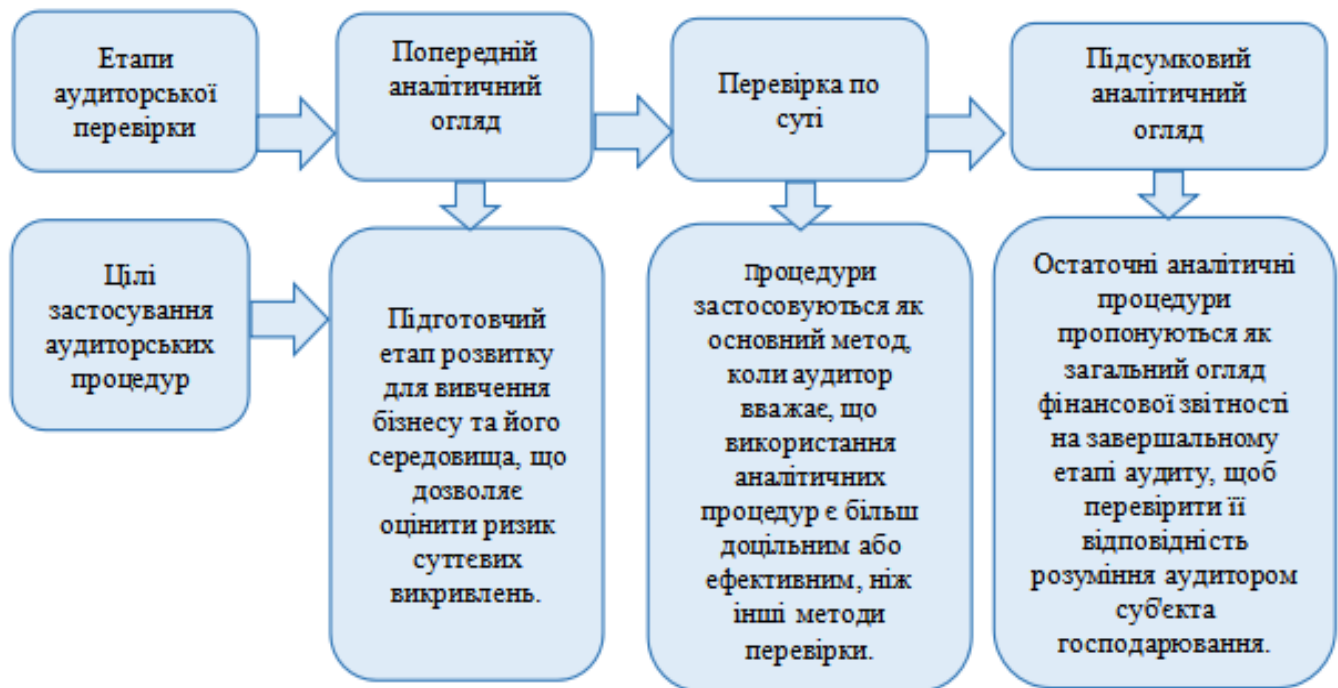

Рис. 1. Цілі аналітичних процедур в ході проведення аудиту

Аналітичні процедури по здебільшого використовують для аналізу великих обсягів операцій, які мають передбачуваний характер у часі. Їх застосування базується на призначенні про збереження стійких взаємозв'язків між даними, якщо відсутні чинники, які можуть це спростити. Проте ефективність конкретної аналітичної процедури додатковою аудиторією на основі її здатності виявляти викривлення, окремо що або в поєднанні з іншими можуть суттєво вплинути на достовірність фінансової звітності.

Аналітичні процедури під час аудиту є ефективним засобом для збору доказів для формування аудиторської думки. Сьогодні інвестори й інші користувачі фінансової звітності, складеної за МСФЗ, акцентують увагу на собівартості. У цьому контексті аудитор може використовувати формули та коефіцієнти для розрахунку собівартості, а також порівнювати ринкові ціни на сировину й матеріали. Важливим аспектом для користувачів фінансової звітності є також формування ціни на товари чи послуги. Для перевірки цих показників аудиторії можуть бути відомі торговельні дані, які стануть корисними в аналітичних процедурах, спрямованих на підтвердження обґрунтованості відображених сум.

Аналітичні процедури є важливими й на завершальному етапі аудиту. Перш ніж подавати перевірену фінансову звітність компанії, аудитори оцінюють, чи загальна інформація, представлена у фінансовій звітності є обґрунтованою з огляду на фінансові та нефінансові дані.

Приклади найбільш використовуваних аудиторами аналітичних процедур представлені в таблиці 1.

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

Таблиця 1

Приклади застосування аналітичних процедур [1]

Метод аналітичних процедур	Приклад застосування
Аналіз співвідношень	Порівняння показників продажів за день за сумою попередніх років. Ця залежність між дебіторською заборгованістю та продажем повинна залишатися приблизно однаковою з часом, якщо не відбулися зміни в клієнтській базі, кредитній політиці організації або в практиці її стягнення.
Аналізу співвідношення	Поточне співвідношення протягом декількох звітних періодів. Це порівняння оборотних активів із поточними зобов'язаннями має бути приблизно однаковим у часі, якщо суб'єкт господарювання не змінив політику, пов'язану з дебіторською заборгованістю, товарно-матеріальними запасами чи кредиторською заборгованістю.
Аналіз тенденцій	Порівняння кінцевих залишків на рахунку витрат на компенсацію за кілька років. Ця сума повинна дещо зрости при інфляції. Незвичайні сплески можуть свідчити про те, що фальшиві виплати здійснюються фальшивим працівникам через систему оплати праці.
Аналізу тенденцій	Вивчення лінійки тенденцій безнадійних боргових витрат. Ця сума повинна змінюватися залежно від продажів. Якщо ні, керівництво може не вчасно визнати безнадійну заборгованість.
Перевірка на відповідність	Множення кількості працівників на середню оплату, щоб оцінити загальну річну компенсацію, а потім порівняйте результат із фактичними загальними витратами на компенсацію за період. Клієнт повинен пояснити будь-яку істотну різницю від цієї суми, наприклад виплату премій або відпустку працівника без оплати

Під час проведення аудиторської перевірки аналітичні процедури мають важливе значення, оскільки вони дають змогу детально перевірити статті фінансової звітності. Ці процедури також можна використовувати поряд із іншими методами, що у комплексі підвищує ефективність аудиту. Аналітичні процедури дозволяють аудитору досягати поставлених цілей ефективніше шляхом скорочення або заміни інших детальних аудиторських перевірок. Вирішальне значення має належне документування цих аналітичних процедур. Це гарантує, що досвідчений аудитор, який раніше не брав участі в аудиті, розуміє виконану роботу. Аналітичні процедури полегшують отримання надійних аудиторських доказів, які згодом служать основою для обґрунтування аудиторського звіту.

Список використаних джерел:

1. Analytical procedures. URL: <http://surl.li/uctiei>
2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2020 р. URL : <http://surl.li/fdfqai>